

La crisi de Ieltsin marca una nova etapa post-comunista

L'imperi contraataca

Occident assisteix sorprès, aquestes setmanes, a la lluita pel poder a Moscou i tem l'adveniment d'una dictadura. Llibert Ferri explica les causes d'aquest greu conflicte.

El que vostè demana, jo diria que ara com ara no li ho donaran...

L'alt funcionament del govern rus tenia ganes de parlar i va aprofitar la visita del corresponsal.

—Si vostè està disposat a esperar, a tenir una mica de paciència, jo gairebé podria assegurar-li que, d'aquí a tres o quatre mesos, tindrà el que busca...

La conversa havia arribat al punt clau.

—¿Per què d'aquí a tres mesos?

—Doncs perquè d'aquí a tres mesos Ieltsin segurament que ja no serà president.

I l'alt funcionari, que el corresponsal coneixia de feia temps, va fer sobtadament una declaració de principis.

—Jo estic per la democràcia i pel mercat, però no pas per aquesta política salvatge que arruïna el país... La gent dels barris pobres i dels poblets pateix molt i ells ni s'hi acosten... S'estan venent el país. Però tampoc no m'agraden aquests feixistes que ara van al costat dels comunistes, tot i que entre els comunistes hi ha gent brillant, com Badurin. I homes que havien estat comunistes i que representen el capital nacional i coneixen bé la maquinària productiva: Volski, per exemple. En aquests, jo hi confio. I molts com jo... Benvingut sigui el poder del Parlament. Ja que no tenim Comitè Central, almenys tenim un Parlament que mana.

Arribat en aquest punt, el corresponsal es va haver de mossegar per no recordar al funcionari que uns mesos abans el funcionari havia regalat al corresponsal un bloc de notes amb l'anagrama del Politburó del PCUS. Un obsequi donat entre somriures i algun comentari irònic sobre les maldats i maleses del passat. L'alt funcionari rus, que té el despatx a la Plaça Vella —on abans hi havia el Comitè Central i ara continua havent-hi el poder— va acabar la conversa donant la se-

va visió de la lluita de personalismes que ha presidit l'últim i teatral Congrés dels Diputats.

—A Khasbulàtov, no li importa Rússia. Vol el poder. Com Ieltsin.

TSAR, DUMES I SOVIETS

La cursa de rivalitats sobre el poder presidencial-executiu i el poder legislatiu que viu Rússia no es avaluable amb criteris d'anàlisi occidentals. Ieltsin ha parlat molt de presidencialisme invocant els exemples francès i nord-americà, però el que realment voldria instituir té més a veure amb el despotisme personalista de la tradició russa que no pas amb les formes i continguts de l'Elisi o de la Casa Blanca.

Així mateix, Ruslan Khasbulàtov, el president del Parlament, un home que no dubta a escridassar els ministres i a titllar-los de criminals, no és un demòcrata, defensor del parlamentarisme, ni un sofisticat jurista sobre la independència dels poders de l'estat. Khasbulàtov, simplement, dirigeix l'hemicicle com si fos un míting i excita els diputats amb declaracions de "sobirania de l'escó" que després fa impossible la disciplina de vot i l'existència de grups parlamentaris estructurals. Khasbulàtov, en definitiva, s'identifica més amb l'assemblearisme de les *dumes* tsaristes i dels soviets que no pas amb els *speakers* de la Cambra dels Comuns.

Però la lluita president-Parlament / Ieltsin-Khasbulàtov és també una lluita de classes, de grups de pressió, de privilegis, d'interessos i de legitimitats.

Ieltsin representa la legitimitat de la democràcia contra la dictadura comunista; l'elecció per sufragi universal; enfilarse al tanc per parar el cop d'estat; el liquidador de l'URSS i un bon amic de l'OTAN i el Fons Monetari Internacional, tot i que el "Pla Marshall" a Rússia

mai no hi hagi arribat. Ieltsin, el rebutgen cada cop més els qui el van votar —els de més avall— i, si conserva fidelitats qualitatives, són les dels comerciants i negociants més joves, més sorgits del no res i que més religiosament confien en la incorporació de Rússia en el mercat internacional.

'NOMENKLATURA' RECICLADA

Khasbulàtov també confiava en el mercat i va ser dels màxims defensors de la democràcia contra el cop comunista. Però, després, el desgavell socioeconòmic provocat per la teràpia de xoc dels taurons de Ieltsin, l'ha anat convertint en líder assembleari de l'anticapitalisme i de l'antioccidentalisme. Aquests són més o menys els principis de la majoria dels diputats no ieltsinistes, és a dir el 80%.

El sector moderat és el de les fraccions parlamentàries aplegades sota l'anomenada Unió Cívica, una coalició amb vocació de ser la columna vertebral política de Rússia. Les forces que l'han creada i que la mouen ja són, a hores d'ara, l'eix econòmic del país. És la *nomenklatura* més intel·ligent i reciclada; els homes totpoderosos del complex industrial militar comunista que ara juguen al mercat per enriquir-se. Un nom se'n destaca: Arkadi Volski, antic conseller de Gorbaxov i responsable de finances del PCUS. I per donar-hi el toc ideològic d'aparador, la Unió Cívica compta amb el populisme nacionalista del vice-president de la República, Aleksandr Rutskoi, i amb el liberalisme thatcherià de Nikolai Travkin, també ex-comunista.

Però el problema d'aquests líders és que no controlen del tot els grups parlamentaris que s'aixopluguen sota el parai-gua de les seves sigles. A Volski, Rutskoi i Travkin ja els va bé que Khasbulàtov acorrali Ieltsin, però no fins al punt de crear una crisi insalvable i un perill

d'enfrontament civil. De fet, a ells, ja els aniria prou bé fer un govern de coalició amb Ieltsin. Però aleshores és quan Khasbulàtov tira tota la llenya al foc i els diputats de la Unió Cívica s'encenen i en lloc de fer cas dels seus dirigents acaben votant propostes d'allò més radicals. A Rússia el primitivisme i l'emotivitat poden encara més que no pas els actes polítics reflexius, i això impedeix l'estructuració del parlamentarisme i del pluripartidisme.

PATRIÒTICS

Qui sí que comença a votar disciplinadament i amb coherència parlamentària són els diputats de Rússia Unida, els anomenats patriòtics, la coalició de comunistes, ultranacionalistes i feixistes que es presenta al carrer com a Front de Salvació Nacional.

La component comunista de la coalició patriòtica és representada per homes amb carisma que van saber resistir el drama de la dissolució del PCUS i de l'URSS: al Parlament tothom escolta atentament els discursos ben elaborats de Serguei Baburin o de Vladímir Issàkov o les intervencions més agressives, però fonamentades, de Guennadi Ziugànov, president del reconstituït Partit Comunista de Rússia i alhora home influent en el grup filofeixista Pàtria.

Que l'extrema dreta nacionalista i els comunistes vagin de braçet no és a Rússia una unió contra natura. És, de fet, la diguem-ne "coalició" d'hàbits; i d'interessos ètics i estètics que va servir de base a la versió soviètica de l'imperi rus. I això és constatable a l'hora de parlar de política exterior. Només els ielsinistes es presenten encara com a oc-

cidentalistes. Els homes de la Unió Cívica han començat a marcar distàncies amb els Estats Units i Europa; els del Front de Salvació Nacional ressuscitarien, si poguessin, el Comecon i el Pacte de Varsòvia. No amaguen tots plegats les seves simpaties per la Sèrbia de Milose-

vic; estan disposats a fer pagar car a Occident la política de desarmament; apelen a l'orgull de recuperar la superpotència i aplaudeixen les pintoresques manifestacions dels cosacs amb retrats de Saddam Hussein.

Llibert Ferri (Moscou)

